

SZENT JOHN
HENRY NEWMAN

A hit öröme

„Az angyalok ezt mondták nekik: Ne féljete! Íme nagy örömet hirdetek nektek, ami az egész nép öröme lesz. Ma Üdvözítő született néktek Dávid városában: az Úr Krisztus” (Lk 2,10–11).

Két alapigazságra tanít minket a mai ünnep: az alázatra és az öröme. Ez a nap minden másnál ragyogóbban megmutatja, hogy Isten szemében milyen értékes és elfogadható az az állapot, amely a legtöbb embernek osztályrészül jutott: az egyszerű élet, és az abban rejlő öröm. Ha a történészek, filozófusok és költők írásait vizsgáljuk, arra a következtetésre juthatunk, hogy a nagy emberek boldogok; ezért jelentős pozíciókra törekszünk, különleges kalandok, rendkívüli képességek, emlékezetes harcok és nagyszerű sorsok után vágyakozunk. Könnyen azt gondolhatjuk, hogy a magasabb rendű élet pusztán a jó hajszolásában, nem pedig a jó élvezetében áll.

De ha arra gondolunk, amit ma ünneplünk, akkor új és egészen más kép tárul elénk. Először is arra emlékeztet, hogy bármennyi vesződséggel és fáradsággal jár is az életünk, a legnagyobb jót valójában nem nekünk kell keresnünk. Egészen közel jött hozzánk, amikor Atyja öléből leereszkedett erre a világra az Isten Fia. Közöttünk van, itt a földön. A nagy célokért küzdőknek nem kell többé fáradozniuk, hogy elérjék azt, amit legfőbb javuknak gondolnak; nem kell többé veszélyeket is vállalva kutatniuk az ismeretlen boldogság után, amelyre az emberi szív természeténél fogva vágyódik, ahogyan ez a pogány időkben történt. A szöveg nekik és mindnyájunknak szól: „Ma Üdvözítő született néktek Dávid városában: az Úr Krisztus”.

Nem kell többé semmire se vágyódnunk mindabból, amit ez a hiú világ nagyra és értékesnek vél. Krisztus mindenestül megvetette azt, amit a világ nagyra tart, akkor, amikor olyan alakot és állapotot vett magára, amelyet a világ megvet. Semmilyen sors sem lehet alázatosabb és hétköznapibb annál, amit az Isten Fia választott magának.

Karácsony ünnepe tehát két igazságra tanít: a belső nyugtalanság és reményvesztettség helyett, a nagy dolgok fárasztó keresése helyett legyünk derűsek és boldogok; s tegyük ezt olyan jelentéktelen és hétköznapi körülmények között, amelyeket a világ semmibe vesz és lenéz.

Gondoljuk végig, mit mond erről az evangéliumi történet, amelyből az említett részlet származik.

Az első tanulság

Először is mit olvasunk e mondatok előtt? Hogy pásztorok őrizték nyájukat az éjszakában, és angyalok jelentek meg nekik. Miért jelentek meg a mennyei seregek a pásztoroknak? Mi volt bennük az, ami fölkellette az angyaloknak és az angyalok Urának érdeklődését? Vajon műveltek, előkelők, hatalmasak voltak ezek a pásztorok? Ismertek voltak jám-

borságuk és adományaik miatt? Semmi sem utal erre. Azt biztosan elmondhatjuk, hogy hívők voltak, mindnyájan vagy legalább némelyikük, hiszen akinek van, annak még adnak. De semmi sem mutatja, hogy szentebbek vagy felvilágosultabbak lettek volna hívők kortársaiknál, akik várták Izrael vigasztalását. Semmi okunk sincs azt feltételezni, hogy jobbak voltak a hasonló körülmények között élő átlagembereknél, akik egyszerűen, istenfélelemben éltek, de nem voltak különösen jámborak, vallásosságukban nem volt semmi feltűnő. De akkor miért rájuk esett a választás? Szegénységük és jelentéktelenségük miatt. A mindenható Isten különleges szeretettel fordul az alacsonyorsúakhoz. Lehetséges, hogy az ember — ez az elesett, kiszolgáltatott, nélkülöző teremtmény — akkor van inkább a helyén, amikor egyszerű körülmények között él; a hatalom és a gazdagság — ami némelyek esetében elkerülhetetlen — természetellenes kellékei az emberi létnek. Éppen úgy, amint bizonyos mesterségek és szakmák nem egészen helyénvalók, ám szükségesek; és miközben hasznunkra vannak, és tiszteljük azokat, akik ezekkel foglalkoznak, mégis örülünk annak, hogy nem a mieink; mint ahogy hálával és tisztelettel nézzük a katonasorsot, de nem lelkesedünk érte; ugyanúgy Isten szemében a nagyság kevésbé elfogadható, mint a jelentéktelenség. Kevésbé illik hozzánk.

A pásztorokat tehát alacsony sorsuk miatt választotta ki Isten, hogy először halljanak az Úr születéséről, arról a titokról, amelyet a föld egyetlen fejedelme sem ismert.

És micsoda ellentét tárul elénk, ha arra gondolunk, hogy kik voltak az Úr hírnökei! Az angyalok, akik kitűnnek hatalmas erejükkel, ők közvetítették rendelkezését a pásztoroknak. Isten értelmes teremtményei közül a leghatalmasabbak és a legkisebbek találkoznak itt. Néhány egyszerű szegényember, akik hozzászoktak a küzdelmes élethez, most pedig ott vannak, kiteve az éjszaka hidegének és sötétjének. Őrizték nyájukat, hogy megóvják őket a vadállatoktól és a rablóktól. Nem gondolnak semmi másra, csak földi dolgokra, számlálják nyájukat, kutyáikat maguk mellett tartják, hallgatják a neszeket a mezőn, figyelik az időjárást és várják a másnapot. — Hirtelen azonban egészen más látogatóik érkeznek, mint amit elképzelték. El tudjuk képzelni a beszűkült gondolatokat, az egy-két apró, hétköznapi tárgyat, az ide-oda monoton ismétlődést — mindazt, ami ezeket a hidegnek, hőségnek, esőnek, éhezésnek, ruhátlanságnak, nehézségnek és szolgálétnak kitett embereket foglalkoztatja. Már nem törődnek semmivel, hanem szinte mechanikusan, lélektelenül és gondolkodás nélkül élik az életüket.

Ezeknek az embereknek jelent meg az angyal, hogy megnyissa értelmüket, és megtanítsa őket arra, hogy ne legyenek levertek, és ne érezzék magukat gúzsba kötöttnek azért, mert alacsonyorsúak a világban. Azért jelent meg nekik, hogy megmutassa: Isten e világ szegényeit választotta ki, hogy birodalmának örökösei legyenek, és ezzel megtisztelje sorsukat. „Ne féljete!” , mondta, „Íme nagy örömet hirdetek nektek, ami az egész nép öröme lesz. Ma Üdvözítő született néktek Dávid városában: az Úr Krisztus.”

Most következik a második tanulság, amelyre a mai ünnep tanít. Az angyal az alázatos embereket tüntette ki azzal, hogy a pásztoroknak jelent meg; és aztán megtanította őket arra is, hogy örüljenek az üzenetnek, amit hozott. Az örömhír csodálatos világot tárt eléjük, amely messze fölötte van a földinek; ahol az előkelők és a közemberek, a gazdagok és a szegények mind egyenlők egymással. Így szólt: „Ne féljete!” Ez a köszöntési forma gyakori a Szentírásban, ahogy megfigyelhettük, mintha az embernek szüksége volna erre a biztatásra, különösen Isten jelenlétében. Az angyal azt mondta, „Ne féljete!”, amikor látta, hogy jelenléte milyen riadalmat váltott ki a pásztorokban. Nyilván egy ennél kisebb csoda is megijesztette volna őket. Az angyal ezért mondja: „Ne féljete!”. Természetesen félünk a túlvilág minden hírnökétől, mert nyugtalan a lelkiismeretünk, amikor magunkra maradunk, és azt gondoljuk, hogy jövele rosszat jelent. Emellett olyan kevéssé érzékeljük a láthatatlan világot, hogy ha egy angyal vagy más szellem jelenne meg előttünk, nyomban megriádnánk hitetlenségünk miatt, mert olyan igazsággal találjuk szemben magunkat, amelyet eddig nem fogtunk fel. Érthető tehát, hogy a pásztorok ennyire megrémültek, amikor az Úr dicsősége beragyogta őket. Az angyal pedig ezt mondta: „Ne féljete!”. A hitnek egy szikrája félelemmel tölt el; ha egy kis fény beszűrődik a lelkiismeretünkbe, ott láthatóvá válik a sötét; hogy nincs ott más, mint félelem és jajveszékélés. Isten dicsősége megriaszt, amikor ránk ragyog. Szent-sége, sokféle és nehéz parancsai, végtelen hatalma, hűsége rémülettel tölti el a bűnös embert; s akik látják ijedségét, azt gondolják, hogy ezt a hit váltja ki belőle, bár még nem is jutott el a hithez. Hívónek mondják, pedig csupán a lelkiismerete mozdult meg. A hit azonban, amely egyáltalán nem félelmetes vagy ijesztő, az angyallal együtt ezt mondja: „Ne félj!” Mert ilyen az Úr irgalma, hogy amikor a Mindenható Isten kiárasztja ránk dicsőségét, ez mégis vigasztaló dicsőség, hiszen ez az a dicsőség, amely felragyog Jézus Krisztus arcán. A mennyei küldött tehát tompítja az Evangélium túlságosan szédítő ragyogását ezen az első karácsonyon. Isten dicsősége először megrémisztette a pásztorokat, ezért tette hozzá a jó hírt, hogy megnyugtassa és megörvendeztesse őket. Ekkor már betöltötte őket az öröm.

„Ne féljete!”, mondta az angyal. „Íme nagy örömet hirdetek nektek, ami az egész nép öröme lesz. Ma Üdvözítő született nektek Dávid városában: az Úr Krisztus.” És amikor befejezte az üzenetét, „hirtelen mennyei seregek sokasága jelent meg az angyallal, és így dicsérték Istent: dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség a jóakarátú embereknek”. A Szentlélek, aki szolgálja Krisztust és az ő szentjeit, ezeket a szavakat mondta azon a szent éjszakán a pásztoroknak, hogy fázós didergésükből felébredtve nagy örömmre hívja őket; hogy megtanítsa nekik: Isten szeretete épp úgy rájuk is irányul, mint a legkiválóbb emberekre a világon. Sőt elsősorban őreájuk, hiszen először velük közölte azt, ami ezen az éjszakán történt: hogy Fia beleszületett ebbe a világba. Ilyen eseményeket csak azoknak a barátoknak és hozzánk közelállóknak szoktunk elmondani; akiket szeretünk, akik együttéreznek

velünk, de idegeneknek nem. Hogyan lehetne a Mindenható Isten irgalmasabb, hogyan mutathatná meg lenyűgözőbben az alacsonysorsúak és elhagyatottak iránti jóindulatát, mint hogy siet (ha szabad ezt a szót használnom) megosztani ezt a csodálatos és örömteli titkot a pásztorokkal, akik nyájukat őrzik az éjszakában?

Az angyal így először az alázat és az öröm összetartozására tanította meg őket; de a gyermek Jézus születése, ahova az angyal a pásztorokat hívta, ennél végtelenül nagyobb igazságot mutatott meg nekik. A hírt ezekkel a szavakkal adta tudtukra: „Találtok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban”. Amikor a pásztorok meghallották, hogy az Úr Krisztus a világra született, bizonyára a királyi palotában keresték volna. El se tudták volna képzelni, hogy olyan lett, mint egy közülük, vagy hogy közel mehetnek hozzá. Az angyal ezért közli velük, hol találhatják meg, és ezzel tanítja is őket.

„A pásztorok azt mondták egymásnak: »Menjünk el Betlehembe, és nézzük meg, hogyan is történt mindaz, amiről hírt adott nekünk az Úr!«” Menjünk velük mi is, hogy szemlélhessük a második, még nagyobb csodát, ahova az angyal vezette őket: Krisztus születését. Szent Lukács ezt mondja a Boldogságos Szűzről: „Megszülte elsőszülött fiát. Bepólyálta és jászolba fektette.” Milyen csodálatos jel ez az egész világnak! Az angyal ezért ismétli meg a pásztoroknak: „Találtok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban”. Az ég és föld Istene, az Isteni Ige, aki kezdettől fogva egy az Örök Atyával az ő dicsőségében, most megszületik erre a bűnös világra kicsiny csecsemőként. Ott fekszik édesanyja karjaiban, szemmel láthatóan kiszolgáltatott és erőtlen, Mária pedig pólyába takarja és jászolba fekteti. A Magasságos Isten Fia, aki teremtette a világot, testté lett, bár ugyanaz maradt, aki azelőtt volt. Olyan valóságosan testet öltött, mintha megszűnt volna az lenni, aki előtte volt, és valóban átváltozott volna testté. Elfogadta, hogy Mária szülötte legyen, hogy halandó ember vegye a kezébe, hogy anyai szem figyeljen rá, és egy anya keble táplálja. Egy földi leány lett Isten Anyja — az ő számára ez valóban a kegyelem kimondhatatlan ajándéka; de az Istenfiú számára micsoda leereszkedés! Micsoda kiüresedés, hogy emberré legyen! Mégpedig nemcsak védtelen csecsemő lett, hanem örökölte természetünk minden gyöngeségét és tökéletlenségét, ami csak elérhet egy büntelen lelket. Milyen gondolatai lehettek, ha merhetünk így beszélni vagy gondolkodni a Végtelenről, amikor először tapasztalta meg az emberi érzéseket, fájdalmakat és vágyakat? Az első pillanattól az utolsóig micsoda misztérium rejlik abban, hogy az Isten Fia emberré lett! De a misztériumból kegyelem és irgalom fakad; s amint a kegyelem, úgy annak gyümölcse is nagyszerű.

Elmélkedjünk tovább ezen a misztériumon, és valljuk meg: mindent fölülmúl, ami ebből az elhatározásból következett. Semmilyen misztérium nincs olyan nagy, semmilyen kegyelem olyan hatalmas, mint ami megnyilvánult az Örök Fiú megtestesülésében és halálában. Ha azt az ígéretet kapnánk, hogy a szeráfokhoz leszünk hasonlóak, és oly magasra emeltetünk, amilyen alacsonyra ő leereszkedett — megijesztene-e ez bennünket azok után, amit az angyalok hírül adtak a pász-

toroknak? Pedig a megtestesülésnek valóban ez lett a következménye, ha szabad így fogalmaznunk. Emberek maradunk, de nem pusztán emberek, hanem bizonyos mértékben megajándékozottak azzal a tökéletességgel, amelynek a teljessége Krisztusban van. Mindegyikünk a saját mértéke szerint részesedik az Ő isteni természetében, annyira teljesen, hogy szentjei csak azért nem teljesen olyanok, mint Ő, mert ez lehetetlen — hiszen Ő a Teremtő, azok pedig teremtményei. Mindent birtokolnak, csak istenségét nem; mindent, ami nem sérti a Magasságbeli közölhetetlen fenségét. Biztos, hogy dicsőségével arányos a hatalma arra, hogy megdicsőítsen; úgy is mondhatjuk, hogy általa majdnem istenek leszünk. Bár meg kell vallanunk, hogy végtelenül kevesebbek vagyunk a Teremtőnél, mégis fölötte állunk bármely más létezőnek ezen a világon; fölötte az angyaloknak és arkangyaloknak, a keruboknak és szeráfoknak — persze nem itt és nem önmagunkban, hanem az égben és Krisztusban. Krisztus, az emberi nem elsőszülöttje, Isten és ember, az összes teremtmény fölé emelkedett, mi pedig az ő kegyelme által részesülhetünk majd ugyanebben a boldogságban; hiszen már itt megkaptuk dicsőségének zálogát, ha pedig hűségesek maradunk, annak teljessége is osztályrészünk lehet odaát.

Ha ez így van, akkor a Megtestesülés ugyanolyan erővel tanít minket az örömről, mint az alázatra. Szent Pál az alázatról szóló tanítást a filippiekhez írt levélben így foglalja össze: „Az az érzület legyen bennetek, amely Krisztus Jézusban is megvolt. Ő, jöhet Istenhez hasonló, Istennel való egyenlőségét nem a saját javára használta fel, hanem rabszolgasorsot öltve magára kiüresítette önmagát, és hasonló lett az emberekhez.” Szent Péter pedig az örömről tanít minket: „Őt, noha nem láttátok, szeretitek, s bár most sem látjátok, hisztetek benne, és kimondhatatlan, megdicsőült örömmel örvendeztek, mert elértek hitetek célját: lelketek üdvösségét” (Fil 2,5–7; 1Pt 1,8–9).

Ezeket a gondolatokat vigyétek magatokkal haza, testvéreim, ezen az ünnepen. Ez az öröm napja; jó boldognak lenni — baj, ha nem így van. Tegyük félre egy napra lelkiismeretük terhét, és örvendezzünk Megváltónk, Krisztus tökéletességének. Ne gondoljunk magunkra, a saját nyomorúságos tisztátalanságunkra, hanem szemléljük az Ő dicsőségét, igazságát, tisztaságát, fenségét, túláradó szeretetét. Örülünk Ūrban, és lássuk meg őt minden teremtményében. Örülünk bőkezűségének, s ne feledkezzünk meg róla, amikor kellemes dolgokban van részünk. Szeretteinknek is miatta örülünk, s szeressük őket különösen is azért, mert ő is szereti őket.

„Isten nem haragra szánt minket, hanem az üdvösség elnyerésére Urunk, Jézus Krisztus által, aki meghalt értünk, hogy akár ébren vagyunk, akár szunnyadunk, vele együtt éljünk” (1Tessz 5,11). Kérjük a derűs szív, a kiegyensúlyozott öröm, a kedvesség, a gyengédség és a tisztán látás ajándékát, miközben az ő világosságában járunk. Kérjük Istent, hogy adjon nekünk nagylelkű szívet, kifogyhatatlan szeretetet, amely a maga gazdagságával és erejével legyőzi az élet bosszúságait, és amely mindenekfölött egyesít bennünket Ővele, aki minden irgalom, szeretet, jószág és öröm forrása és középpontja.

SOMMAIRE

PÉTER ERDŐ: Il est né!

■ Chants populaires de Noël

SAINT J. .H. NEWMAN: La joie de croire

„Cherchez, et vous trouverez“

Réponses de personnalités de la vie culturelle hongroise à l'enquête de Vigilia

■ Entretien avec Wolfgang W. Müller

■ Poèmes de Tamás Filip, Béla Markó et Eszter Szegedi

INHALT

PÉTER ERDŐ: Er ist geboren!

■ Volkstümliche Weihnachtslieder

SAINT J. .H. NEWMAN: Die Freude des Glaubens

„Sucht und ihr werdet finden“

Antworten auf die Umfrage der Vigilia bei bedeutenden ungarischen Persönlichkeiten

■ Gespräch mit Wolfgang W. Müller

■ Gedichte von Tamás Filip, Béla Markó und Eszter Szegedi

CONTENTS

PÉTER ERDŐ: He Is Born!

■ Folk Christmas Carols

SAINT J. .H. NEWMAN: Religious Joy

„Seek, and you will find“

The Answers of Outstanding Hungarian Personalities to the Inquiry of Vigilia

■ Interview with Wolfgang W. Müller

■ Poems by Tamás Filip, Béla Markó and Eszter Szegedi

Főszerkesztő és felelős kiadó: LUKÁCS LÁSZLÓ

Felelős szerkesztő: PUSKÁS ATTILA Főszerkesztő-helyettes: GÖRFÖL TIBOR

Szerkesztők: BENDE JÓZSEF, DEÁK VIKTÓRIA HEDVIG, LÁZÁR KOVÁCS ÁKOS, VÖRÖS ISTVÁN

Szerkesztőbizottság: HAFNER ZOLTÁN, HORKAY HÖRCHER FERENC, KALÁSZ MÁRTON, KENYERES ZOLTÁN, KISS SZEMÁN RÓBERT, POMOGÁTS BÉLA, SZÖRÉNYI LÁSZLÓ

Szerkesztőségi titkár és tördelő: NÉMETH ILONA Indexszám: 25 921 HU ISSN 0042-6024;

Nyomdai munkák: Séd Könyvkiadói Kereskedelmi és Nyomdaipari Kft., Ügyvezető igazgató: Dránovits István

Szerkesztőség és Kiadóhivatal: 1052 Budapest, Piarista köz. 1. Telefon: 317-7246; 486-4443. Postacím: 1364 Budapest, Pf. 48.

Internet cím: <http://www.vigilia.hu>; E-mail cím: vigilia@vigilia.hu. Előfizetés, egyházi és templomi árusítás: Vigilia Kiadóhivatala.

Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Hírlap Üzletág, a Magyar Lapterjesztő Zrt. és alternatív terjesztők.

A Magyar Posta Zrt. postacíme: 1900 Budapest. Előfizetésben megrendelhető az ország bármelyik postáján, a hírlapot kézbesítőknél, www.posta.hu WEBSHOP-ban (<https://eshop.posta.hu/storefront/>), e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu címen, telefonon 06-1-767-8262 számon, levélben a MP Zrt. 1900 Budapest címen. Külföldre és külföldön előfizethető a Magyar Posta Zrt. fenti elérhetőségein.

A Vigilia csekkszámja száma: OTP V. ker. 11707024-20373432. Előfizetési díj: egy évre 6.000,- Ft, fél évre 3.000,- Ft, negyed évre 1.500,- Ft. Előfizethető külföldön a KKV-nál (H-1389 Budapest, POB 149.). Ára: EU országok: 6.000,- Ft/év + postaköltség, tengerentúli országok: 100,- USD, illetve ennek megfelelő más pénznem/év.

SZERKESZTŐSÉGI FOGADÓÓRA: KEDD, CSÜTÖRTÖK 10-14 ÓRA
KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZAAlapítvány
a Közjóért

 NKA
Nemzeti Kulturális Alap

Ára: 600 Ft

VIGILIA

*Minden kedves Olvasónknak
áldott Karácsonyi Ünnepeket
kívánunk!*

KÖNYVBEMUTATÓ

Várszegi Asztrik ny. pannonhalmi főapát
bemutatja a

Harmincöt év a VIGILIA élén – Lukács László
című kötetet, amelyben pályatársak idézik fel
a Vigilia utóbbi három és fél évtizedes történetét.

2019. december 12. csütörtök 16.30 óra

Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, Díszterem
(Budapest, V., Piarista köz 1.)

MINDEN ÉRDEKLŐDŐT SZERETETTEL VÁRUNK!

MINISZTERELNÖKSÉG

Nemzeti
Együttműködési
Alap

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.